

Position paper Elbert Roest, voorzitter convenanttraject dierwaardige veehouderij, t.b.v. het rondetafelgesprek Nota van Wijziging ten aanzien van artikel 2.1 van de Wet dieren - donderdag 29 februari 2024

Geachte leden van de Kamercommissie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Op 7 december jl. presenteerde ik mijn verslag (Kamerstukken 28286-1321) van het convenanttraject dierwaardige veehouderij waarin sector-, markt- en ketenpartijen, de Dierenbescherming en de overheid samenwerken.

Dat verslag bevat de onderdelen die door de partijen aan de hoofdtafel van het convenanttraject essentieel wordt geacht om een succesvolle verdere transitie naar een dierwaardige veehouderij in de periode tot 2040 te kunnen waarmaken.

Allereerst dient opgemerkt te worden dat de deelnemers aan de hoofdtafel erkennen dat er nog belangrijke stappen te zetten zijn in de verdere ontwikkeling naar een dierwaardige veehouderij. Die stappen hebben bijvoorbeeld betrekking op het bieden van meer ruimte per dier, het uitfasen van fysieke ingrepen, het creëren van functiegebieden in stallen en het bieden van weidegang of uitloop. Deze stappen passen in een maatschappelijke trend dat belangen en behoeften van dieren steeds zwaarder meewegen. In dit licht zijn de zes leidende principes voor een dierwaardige veehouderij van de Raad voor Dierenaangelegenheden door alle deelnemers omarmd. Deze principes hebben gefunctioneerd als vertrekpunt voor het convenanttraject.

Tegelijkertijd is aan de hoofdtafel geconcludeerd dat de verdere beweging naar dierwaardigheid onverbrekkelijk gekoppeld is aan randvoorwaarden in een integrale benadering. Uit een sociaal-economische impactanalyse is gebleken dat de verdere beweging naar een dierwaardige veehouderij gepaard gaat met significante transitiekosten, en hogere structurele kosten. Dit kan leiden tot onzekerheid over het behoud van afzetmarkten. Zonder effectieve verdienmodellen zal er geen breed draagvlak voor transitie kunnen ontstaan in de sectoren en bij ketenpartijen. Daarnaast zijn er voorziene knelpunten in vergunningverlening en vraagstukken rondom de samenhang met de bredere verduurzamingsopgave (klimaat, water, bodem, biodiversiteit, etc.).

Vandaar dat de deelnemers aan de hoofdtafel de verdere ontwikkeling naar een dierwaardige veehouderij duiden als 'een package deal' waarbij concrete stappen naar dierwaardigheid onverbrekkelijk zijn verbonden aan een integrale benadering en noodzakelijke conditionaliteiten om de beoogde stappen mogelijk te maken.

Om op kortere termijn vaart te geven zien de hoofdtafeldeelnemers een belangrijke rol weggelegd voor koplopers die een functie als inspiratiebron, versneller en wegbereider vervullen. Koplopers zijn te vinden in alle vormen van veehouderij; in de reguliere veehouderij, de biologische veehouderij en de natuurinclusieve kringlooplandbouw. Om hun koploperfunctie te kunnen vervullen zullen fieldlabs moeten worden ingericht en middelen beschikbaar moeten zijn om wetenschappelijk onderzoek en marktverkenning te faciliteren.

Partijen aan de hoofdtafel zijn voorts van mening dat de verdere ontwikkeling naar een dierwaardige veehouderij wetgeving vereist die zoveel mogelijk is ingericht op doelsturing. Het wordt belangrijk geacht dat boeren en markt- en ketenpartners zelf kunnen bepalen – dus op basis van vakmanschap – op welke wijze zij de dierenwelzijnsopgave gestalte geven. Het werken met doelsturing geeft ruimte aan individuele ondernemers voor voorkeuren voor het doen van renderende investeringen, bijvoorbeeld door een voor de eigen situatie passende combinatie van stalrichting en managementmaatregelen waardoor de verdere transitie naar

dierwaardigheid kan versnellen. Uiteraard blijft een harde voorwaarde dat doelsturende voorschriften juridisch houdbaar en handhaafbaar zijn.

Tenslotte is aan de hoofdtafel opgemerkt dat de Nederlandse veehouderij niet op zich staat, maar onderdeel is van een Europese en internationale markt. De Nederlandse veehouderij produceert met name voor consumenten in een straal van 800 kilometer om ons land, en deels ook voor de wereldmarkt. Dit betekent dat de ontwikkeling van dierwaardigheid nauw samenhangt met de ontwikkelingen en (markt)situaties in andere landen. Veel aandacht moet uitgaan naar landen in Noordwest-Europa, waar vergelijkbare ontwikkelingen spelen, en een actieve dialoog binnen de Europese Unie is noodzakelijk. Immers: wanneer nationale stimuli ertoe leiden dat bedrijven verdwijnen of in het buitenland gaan produceren, is het de vraag of dierwaardigheid in brede zin hiermee gediend is.

Om de verdere ontwikkeling naar dierwaardigheid de komende jaren op een verstandige en houdbare manier gestalte te geven, pleiten de partijen aan de hoofdtafel voor een stapsgewijze benadering waarbij een belangrijke rol wordt toegekend aan een nieuw in te stellen onafhankelijke autoriteit dierwaardige veehouderij. Deze zou de taak op zich moeten nemen van meten, monitoren, rapporteren en gevraagd en ongevraagd adviseren, zodat de verdere ontwikkeling naar dierwaardigheid in de Nederlandse veehouderij op een verantwoorde maar tegelijkertijd niet vrijblijvende wijze plaatsvindt. De autoriteit richt zich daarbij op alle partijen die een rol te vervullen hebben in deze beweging – zowel de sector, als de markt en de overheid. Mogelijk zou deze autoriteit ook een rol kunnen spelen bij het beoordelen wanneer de volgende stappen vastgelegd kunnen worden in wet- en regelgeving.

Resumerend bepleit de hoofdtafel van het convenanttraject dierwaardige veehouderij:

- Maak serieus werk van de nota van wijziging zoals die thans door de regering aan uw Kamer wordt voorgesteld.
- Zorg dat de ontwikkeling naar een dierwaardige veehouderij met overtuigingskracht en op een verantwoorde wijze wordt doorgezet. Geef waar mogelijk rekenschap van de plannen die zijn uitgedacht in het convenanttraject.
- Bed dierwaardigheid in in de integrale verduurzaming van de veehouderij.
- Creëer ruimte om de praktische invulling en uitvoering via vakmanschap vorm te geven door zo veel mogelijk in te zetten op doelvoorschriften.
- Reserveer afdoende financiële middelen vanuit de overheid om de verdere ontwikkeling naar een dierwaardige veehouderij te ondersteunen. Stel in ieder geval 43,5 miljoen euro ter beschikking om in fieldlabs pilots te kunnen uitvoeren die opschaling en sectorbrede uitrol van verdere stappen naar een dierwaardige veehouderij mogelijk maken (zie mijn brief aan de informateur d.d. 11 december jl., aan u verstuurd op 14 december jl.).
- Maak een concreet plan van aanpak om de noodzakelijke vergunningverlening op gang te helpen.
- Heb oog voor de internationale dimensie en voor een actieve lobby in de Europese Unie gericht op een gelijk speelveld voor dierwaardige veehouderij.
- Richt een onafhankelijke autoriteit in die de voortgang van dierwaardigheid meet, monitort, en duidt en die adviseert welke (doel)voorschriften met betrekking tot dierwaardigheid per wanneer kunnen worden opgenomen in regelgeving.

Hoogachtend,

Elbert Roest

Voorzitter van het convenanttraject dierwaardige veehouderij